

Η προσέγγιση του πανεπιστημίου ως χώρος και οι καταλήψεις ως απελευθερωτικά εγχειρήματα

Κατάληψη Α.Κ.Ρή.Δ.Α. Δεκέμβριος 2016

<https://akrhda.espivblogs.net>

Η Α.Κ.Ρή.Δ.Α. (Αντιεξουσιαστική Κατάληψη Ρήξης για την Διάδοση της Ανομίας) αποτελεί την έκφραση των αρνήσεων ατόμων με την διττή ταυτότητα του/της φοιτητή/τριας και του αντιεξουσιαστή/τριας. Δραστηριοποιείται από τον Μάιο του 2016, βρίσκεται στον ημιόροφο του κτηρίου Δελμούζου στον Θόλο του πανεπιστημίου Θεσσαλίας και αμφισβητεί με την ύπαρξη και την δράση της την πανεπιστημιακή ομαλότητα.

Προτάσσουμε την πολύμορφη δράση εκτός των τειχών που θέτει το πανεπιστήμιο, δίνοντας χώρο σε κάθε άτομο να διατηρεί την αυτοδιάθεση του και να εκφράζει την διαφορετικότητά του. Το στέκι βασίζεται στις αρχές της αυτοοργάνωσης, της ελευθερίας, της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης ενώ σκοπός μας είναι να διεξαχθεί και συνεχής πόλεμος με κάθε φασιστική και εξουσιαστική λογική, αρχηγούς και κομματικές γραμμές. Από το στέκι προάγεται η προπαγάνδη του αντιεξουσιαστικού λόγου ενώ κύρια διαδικασία του αποτελεί η ανοιχτή συνέλευσή του, από την οποία παίρνονται και οι αποφάσεις με οριζόντιες διαδικασίες.

Κινούμενοι/ες σε κλειστούς χώρους, σε χώρους ξένους και αποστειρωμένους, στο πανεπιστημιακό κολαστήριο, στην κοινωνία-φυλακή, μας δημιουργήθηκε η ανάγκη να αναλύσουμε τους χώρους αυτούς, να τους αποδομήσουμε και να στήσουμε θεωρητικά και πρακτικά χώρους απελευθερωμένους από κάθε έκφανση της κυριαρχίας. Η μπροσούρα αυτή αποτελεί την αποτύπωση των σκεπτικών μας στο χαρτί μετά από αμέτρητες ώρες συζητήσεων, διαβάσματος και αναζήτησης.

Κρίνουμε απαραίτητη και θεμιτή την κριτική που θα συμβάλει στην εξέλιξη των σκεπτικών μας και θα αφήσει παρακαταθήκη για την ανάπτυξη του θεωρητικού πλαισίου του α/α κινήματος σε μια επαναστατική προοπτική.

Αυτή η προσούρα θα προσπαθήσει να ορίσει κάποιες κοινές θεωρητικές βάσεις, μιλώντας για τον χώρο και αναλύοντας τον δημόσιο, τον ιδιωτικό, τον κοινό, τον καταληψιακό και έπειτα τον πανεπιστημιακό.

Στη συνέχεια, θα μελετηθεί η ιδιωτικοποίηση του ελληνικού πανεπιστημίου από τις αρχές της μέχρι το σήμερα και θα αναληθούν οι πτυχές της, οι μορφές της αλλά και τα μέσα με τα οποία αυτή διεξάγεται.

Τέλος, προσεγγίζεται το θέμα των καταλήψεων ως μέσο επανοικιοποίησης του χώρου, τίθενται κάποια θεωρητικά πλαίσια της Ακρήδας σε σχέση με το καταληψιακό ζήτημα και αναδεικνύονται από το πρίσμα τη στο θέμα της καταστολής των καταλήψεων του α/α χώρου.

Εννοιολογική προσέγγιση του χώρου

Φυσικο - κεντρικά ο χώρος ορίζεται ως το περιβάλλον που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις 3 διαστάσεις - μήκος, πλάτος, ύψος. Γενικότερα η έννοια του χώρου αναφέρεται ως μια αυθόρμητη προσέγγιση, αφηρημένη με υποκειμενική πάντα βάση που υποβάλλει τον παρατηρητή να αναπτύξει απόψεις και συναισθήματα γύρω από αυτόν.

Όμως κάθε φυσικο-κεντρική περιγραφή του χώρου στερείται της ανάλυσης που προσδιορίζει τον χώρο σε σχέση με τον χρόνο, ως βασικό κομμάτι των κοινωνικών σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων εντός του. Ο χώρος έχει πολυποίκιλες ερμηνείες καθώς σημαίνει «διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικούς ανθρώπους σε διαφορετικές εποχές και σε διαφορετικούς τόπους» (Livingstone). Συνεπώς θεωρούμε πως ο χώρος δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί τρισδιάστατος αλλά πολυδιάστατος. Οι προσεγγίσεις του είναι πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενες και σημασία έχει ο τρόπος, η σκοπιά και το μέσο, μέσω του οποίου κάποιος/α το αναγνωρίζει, το βλέπει και το αξιολογεί. Διαφορετικά βλέπει το χώρο ένας τουρίστας, ένας μετανάστης, ένα αφεντικό ή ένας εργάτης. Υπάρχουν άπειρες προσεγγίσεις του, τέτοιες ώστε τον οριοθετούν η κάθε μία από την αφετηρία της. Ο Πλάτωνας θεωρούσε τον χώρο ως μια νοητική κατάσταση ιδεών, ο Νεύτωνας ως κάτι το απόλυτο, ο Leibniz ως κάτι το σχετικό, ο Πυθαγόρας ως το κενό όπου εκφράζεται η γεωμετρία του σύμπαντος κτλ.

Ο χώρος δεν αποτελεί ένα κενό δοχείο στο οποίο απλά εγκαθίστανται και διαδραματίζονται δραστηριότητες, κοινωνικές σχέσεις και πρακτικές, αλλά όλες αυτές καθορίζονται κατά την παραγωγή και διαμόρφωσή του. Έτσι λοιπόν, ο χώρος μπορούμε να πούμε πως δεν είναι ένα από αντικείμενο προς χρήση αν και παράγεται ως τέτοιο, ούτε όμως μπορεί να συγκαταλεχθεί μαζί με άλλα προϊόντα λόγω της ιδιαιτερότητας

του να περιγραφεί. Σε αυτόν διακρίνουμε τα εξής χαρακτηριστικά (τέτοια χαρακτηριστικά μπορούν να διακριθούν κατά την ανάλυση ενός προϊόντος):

- Έχει τους παραγωγούς και τους καταναλωτές του. Αυτό σημαίνει πως κάθε χώρος σχεδιάζεται και παράγεται (διαμορφώνεται) σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς και «καταναλώνεται» από όσους/ες επιθυμούν ή έχουν τη δυνατότητα να τον «καταναλώσουν».
- Έχει αυτούς/ές που τον σχεδιάζουν, αυτές/ούς που τον συλλαμβάνουν, τους κατασκευαστές του, και αυτούς/ές που τον αντιλαμβάνονται χρησιμοποιώντας τον, που έχουν την αντίληψη της χρήσης του στο παρόν. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο σχεδιασμός, η κατασκευή και εν τέλει η χρήση του χώρου βασίζεται πάνω σε μία σειρά στρατηγικών κατευθύνσεων, όπως περιγράφηκαν παραπάνω.

Έτσι στην προσπάθεια να αναλυθεί ο χώρος, πρέπει κάποιος/α αναγκαστικά να απαντήσει και στο «ποιοι είναι οι χώροι;» Μπορούν να οριοθετηθούν και να οριστούν πολλά είδη χώρων ανάλογα με τα ιδιοκτησιακά τους καθεστώτα, τις υλικές μορφοποιήσεις που αναγνωρίζονται στο εσωτερικό τους ή περιμετρικά αυτών, τις κοινωνικές σχέσεις και τους τρόπους επικοινωνίας εντός τους, τις διαστάσεις, την μορφή τους κ.α.

Δημόσιος Χώρος

Αρχικά η έννοια του δημόσιου χώρου θα μπορούσε κάποιος/α να πει πως εμπεριέχει κάποιες αοριστίες αφού αναφέρεται σε έναν χώρο δυναμικό, χωρίς συγκεκριμένη μορφή ή ιδιότητα. Πρέπει να πούμε εξ' αρχής πως αναφερόμαστε στον δημόσιο αστικό χώρο και όχι γενικά στον δημόσιο χώρο. Ορίζοντας τον χώρο αυτόν από νομική σκοπιά, αποτελεί το κοινό κτήμα του κοινωνικού συνόλου που δεν προορίζεται για οικονομική εκμετάλλευση. Με βάση τις λειτουργίες του, ο αστικός δημό-

σιος χώρος αποτελεί τον κατ' εξοχήν τόπο επαφής εντελώς διαφορετικών κοινωνικών ομάδων. Είναι ένα κομμάτι πόλης σχεδιασμένο από την κυριαρχία και κατ' επέκταση λειτουργεί προς όφελος της (π.χ. δρόμοι Παρισιού, λεωφόροι αντί σοκάκια για την καταστολή επαναστάσεων κ.τ.λ). Οι δημόσιοι χώροι μπορούν να φιλοξενήσουν από την μαζική εμπορευματοποίηση της καθημερινότητας, μέχρι το τόπο της διαμαρτυρίας, της σύγκρουσης και της πολιτικοποίησης. Αφορά όλους τους ανθρώπους σαν ολότητα και εντός του εξελίσσεται η δημόσια ζωή. Περιλαμβάνει δίκτυα κίνησης και κατανάλωσης, κόμβους επικοινωνίας και εκτάσεις χαλάρωσης, ψυχαγωγίας και διασκέδασης. Καλύπτει σημαντικές ανθρώπινες ανάγκες, δηλαδή είναι εκτάσεις που συμπληρώνουν την χωρική ρουτίνα της καθημερινότητάς μας.

Σύμφωνα με μελέτη θεωριών που σχετίζονται με τον χώρο αλλά και σύμφωνα με τα δικά μας αξιακά πλαίσια, θεωρούμε πως ο δημόσιος χώρος είναι η τοπογραφική απεικόνιση ενός πεδίου μέσα στο οποίο αναπτύσσεται η διαλεκτική μεταξύ των ανθρώπων ελεύθερα, δίχως να υπόκειται σε κανενός είδους σχέσης καταπίεσης και λογική εμπορευματοποίησης.

Ο δημόσιος χώρος δεν (θα έπρεπε να) (ανα)παράγει αποκλεισμούς και περιφράξεις. Πρόκειται για έναν χώρο αρχικά ελεύθερης πρόσβασης-ένταξης σε αυτόν και έπειτα ελεύθερης έκφρασης όλων των ταυτοτήτων (έμφυλων, κοινωνικών κ.τ.λ.) μέσα σε αυτόν. Χαρακτηριστικό του είναι η ακώλυτη προσπελασιμότητα δηλαδή δεν μπορεί να παρεμβάλλεται από τεχνικά ή φυσικά εμπόδια όπως, για παράδειγμα, κυκλώματα παρακολούθησης, security, κάγκελα, μπράβους, μπάτσους, συρματοπλέγματα, κλειστές πόρτες κ.ά. Είναι χώρος κοινωνικού διαλόγου, ζύμωσης, αλληλεπίδρασης, δημιουργίας, σύνθεσης και δράσης. Ο δημόσιος χώρος μπορεί να χαρακτηριστεί καθαρά ως χώρος της πολιτικής, γιατί αρνείται και πολεμά όλες τις εκφάνσεις της εξουσίας.

Γίνεται αντιληπτό πως ο δημόσιος χώρος (σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό) έχει λίγα πράγματα να προσφέρει σε μία κοινωνία που οι μεγαλύτερες αξίες της είναι η ιδιοκτησία και το κέρδος. Συνεπώς μπορούμε να διακρίνουμε σχέσεις παραγωγού-καταναλωτή και σχεδιαστή-χρήστη. Οι δημόσιοι αστικοί χώροι του σήμερα έχουν διαφορετική σύλληψη, σχεδιασμό και υλοποίηση ανάλογα με την περιοχή (κοινωνικοπολιτικές συνθήκες της περιοχής, κάτοικοι, ανάγκες κ.τ.λ). Διαφορετική πλατεία θα χτιστεί στο εμπορικό κέντρο της πόλης και διαφορετική στις εργατικές, προσφυγικές κ.ά. συνοικίες.

Όμως, δεν είναι μόνο ο σχεδιασμός του εκάστοτε χώρου που υπηρετεί τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Είμαστε παρατηρητές μιας διαρκούς επίθεσης της κυριαρχίας ενάντια στον δημόσιο χώρο, μια επίθεση η οποία θεωρούμε πως έχει πολλές μορφές.

Μια μορφή αυτής της επίθεσης είναι η προσπάθεια από Κράτος και ΜΜΕ ο δημόσιος χώρος να αποτελέσει προϊόν εγκατάλειψης, απονέκρωσης και ερημοποίησης έτσι ώστε να θεωρείται ως έδαφος

που απλά υπάρχει, ως μια κενή έκταση, πολλές φορές επικίνδυνη για την δημόσια ζωή. Μια τέτοια μεθόδευση μπορεί να γίνει αντιληπτή από το παράδειγμα της μεταφοράς της αγοραπωλησίας ναρκωτικών από την πλατεία Ομονοίας στην πλατεία Εξαρχείων και την γύρω περιοχή, για την υπονόμηση της, ως πεδίο πολιτικού χαρακτήρα. Σε τοπικό επίπεδο τώρα, μπορούμε να πούμε πως μια τέτοια μεθόδευση, δια-

φορετικού χαρακτήρα βέβαια (έλλειψη συγκεκριμένου πολιτικού χαρακτήρα κτλ), είναι η περίπτωση του πάρκου του Αγίου Κωνσταντίνου (δηλαδή τα πεζούλια). Τοπικές αρχές, μπάτσοι και ΜΜΕ διαβάλουν και προσπαθούν με κάθε μέσο να πείσουν την τοπική κοινωνία πως τα πεζούλια είναι ένας δημόσιος χώρος που έχει «καταληφθεί» από παράνομα και κακοποιά στοιχεία.

Παράλληλα μια άλλη μορφή επίθεσης της κυριαρχίας ενάντια στον δημόσιο χώρο είναι η περίπτωση που η πρώτη δεν μπορεί να διαβάλλει με επικοινωνιακά μέσα τον δεύτερο, οπότε προχωράει σε άλλου είδους μορφών καταστολής. Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε την περίφραξη των δημόσιων χώρων και την εισβολή των επιχειρήσεων σε αυτούς. Βλέπουμε δηλαδή κάμερες, security, λουκέτα σε πάρκα και κήπους ενώ συγχρόνως την τοποθέτηση τραπεζοκαθισμάτων από μαγαζιά (κυρίως καφετέριες) σε πεζόδρομους και πλατείες. Ο δημόσιος χώρος υφίσταται οριοθέτηση και περιορίζεται σύμφωνα με τις βλέψεις της αγοράς. Πρόκειται για μια ξεκάθαρη προσπάθεια επέλασης του κεφαλαίου στο δημόσιο χώρο και εν τέλει στην δημόσια ζωή, καθώς το κεφάλαιο με την επίβλεψη του κράτους, αναδιαμορφώνουν τον δημόσιο χώρο ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε επιχείρησης, αφαιρώντας από τον αυτόν οποιαδήποτε χαρακτηριστικά ελευθερίας, και τον επανοηματοδοτούν σύμφωνα με τα καπιταλιστικά περιεχόμενα του κέρδους και της ιδιοκτησίας.

Ιδιωτικός Χώρος

Ο ιδιωτικός χώρος ανήκει στον ιδιώτη (ή στους ιδιώτες) όπου έχει την εξουσία του ρυθμιστή της εισόδου και της λειτουργίας. Η εξουσία του ιδιώτη ορίζεται από νόμους του κράτους αλλά η χρήση και η εντατικότητα της ρυθμίζεται από αυτόν. Συνεπώς δεν είναι χώρος ελεύθερης εισόδου, αλλά αποτελεί τον συνηθισμένο “προσωπικό χώρο” (κατοικία) ή οποιοδήποτε άλλο που συνδέεται με την εμπορευματοποίηση (εμπορική

εκμετάλλευση) και κατά συνέπεια με το κέρδος του ιδιώτη. Το παραπάνω πλαίσιο αναφέρεται σε χώρους κατά βάση οριοθετημένους σε κελύφη και κτήρια, η έννοια του ιδιωτικού χώρου όμως ξεφεύγει από αυτό και επεκτείνεται σε δημόσιους χώρους και αγαθά μέσω της ιδιωτικοποίησης.

Εκτός από την ιδιωτικοποίηση δημόσιων αγαθών και υπηρεσιών (λιμάνια, αεροδρόμια κ.τ.λ.) όπου από την κρατική διαχείριση περνάει σε ιδιωτικές μεγαλοεταιρίες, έχουμε επίσης παραδείγματα ιδιωτικοποίησης δημόσιων χώρων και κατ' επέκταση ολόκληρων περιοχών, μέσω της επιτήρησης και της αστυνόμευσης.

Με αυτό το τρόπο αποκλείονται κοινωνικές ομάδες από περιοχές προς όφελος κυρίαρχων ομάδων δημιουργώντας “καθαρές” ταξικά περιοχές. Με όπλο τη ρητορική της ασφάλειας, την οικολογία του φόβου και με πρόσχημα την εγκληματικότητα, δημιουργούνται και εδραιώνονται οχυρές κοινότητες.

Δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα:

Ο οικισμός 48 κατοικιών για ηλικιωμένους: το Hidden Hills, που είναι 100% περιφραγμένος. Η είσοδος γίνεται μόνο με πρόσκληση από κάτοικο, με το πρόσχημα ότι οι κάτοικοι της τρίτης ηλικίας “θα προσελκύσουν συμμορίες και πρεζόνια” (παρόμοια παραδείγματα Bradbury, Rancho Mirage, Rolling Hills).

Το San Marino, η πλουσιότερη πόλη των Η.Π.Α., το οποίο κλείνει τα πάρκα του τα σαββατοκύριακα για να κρατήσει μακριά οικογένειες λατίνων και Ασιατών από τις γειτονικές κοινότητες. Τα πάρκα τελικά ξανανοίγουν τα Σάββατα μόνο για όσους έχουν πιστοποιητικό εντοπιότητας.

Κοινός Χώρος

Θεωρείται αναγκαίο να αναφερθούν οι έννοιες των κοινών και των περιφράξεων και στη συνέχεια να οριστούν οι χώροι που υπάρχουν σήμερα αλλά και εκείνοι που επιθυμούμε να υπάρχουν και προσπαθούμε να στήνουμε. Πιο συγκεκριμένα οι βασικές προσεγγίσεις που αναπτύσσονται γύρω από τα κοινά και τις περιφράξεις είναι:

Οι Νεοφιλελεύθερες αναλύσεις, οι οποίες επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση στους κοινούς πόρους όπου σύμφωνα με τον Bromley (1991) προσκόμισαν τρεις ιδιότητες: την αδιαιρετότητα, τη μη αποκλεισιμότητα και τη μη αφαιρεσιμότητα. Η απόδοση των παραπάνω ιδιοτήτων στους κοινούς πόρους επιδιώκει να δικαιολογήσει την ανεμπόδιστη χρήση και την καταλήστευσή τους από το κεφάλαιο.

Οι Νεοκεϋνσιανές αναλύσεις, που αφορούν σοσιαλδημοκρατικές απόψεις, οι οποίες απαιτούν την κρατική και θεσμική κατοχύρωση των κοινών μέσω του καπιταλιστικού συστήματος αποδεχόμενες ταυτόχρονα τους πόρους ως κοινούς με περιορισμένη όμως πρόσβαση.

Οι πιο ριζοσπαστικές αναλύσεις, οι οποίες προβάλλονται μέσω του αυτόνομου μαρξισμού. Ουσιαστικά είναι μια θεωρία που υποστηρίζει πως τα κοινά δεν θα έπρεπε να είναι ούτε ιδιωτικά ούτε κρατικά διασφαλισμένα αλλά προσφερόμενα σε όλους/ες, δημιουργώντας δεσμούς συνεργασίας και εμπιστοσύνης σε κοινοτικό επίπεδο. Ακόμη απωθούν εμπορικές σχέσεις μεταξύ του χρήστη και του ίδιου του πόρου, θέτοντας την ελεύθερη πρόσβαση στο επίκεντρο αφού γύρω από αυτή συνδιαμορφώθηκαν τα χαρακτηριστικά αυτής της ιδεολογίας.

Τα τελευταία χρόνια όμως έρχονται στο επίκεντρο οι θεωρίες «υπέρ των περιφράξεων» και εκείνες περί του «κομμουνισμού των κοινών». Οι «υπέρ των περιφράξεων» προσεγγίσεις αφορούν στην εκμετάλλευση των πόρων με γνώμονα το κέρδος και τον υλικό ευδαιμονισμό, ανοίγοντας δρόμο για την

ιδιωτικοποίηση των «κοινών πόρων» και την εμπορική τους προώθηση, καθώς μπορεί να είναι πόροι ατομικής (Hardin 1968) ή κρατικής (Stiglitz 1993) ή και συλλογικής (Ostrom 1990) ιδιοκτησίας. Μιλάμε λοιπόν για μια «ποροκεντρική» προσέγγιση, η οποία θέτει ως κεντρικό της άξονα την χρησιμοποίηση κάθε είδους πόρου με στόχο την εμπορική εκμετάλλευση του, γεγονός που οδηγεί στην ενδυνάμωση των κοινωνικών ανισοτήτων και χρησιμοποιεί τον άνθρωπο ως καταναλωτικό ον μέσα από μια σχέση «κόστους - οφέλους».

Οι προσεγγίσεις του «κομμουνισμού των κοινών» (De Angelis 2009, Hardt - Negri 1990), εναντιώνονται σε οποιαδήποτε ποροκεντρική προσέγγιση των κοινών, βασιζόμενες στην αυτοδιαχείριση των πόρων και στην προστασία τους από κάθε εμπορευματοποιημένη χρήση. Αντιμετωπίζουν τους πόρους, φυσικούς και μη, ως αγαθά τα οποία θα πρέπει να ανήκουν και να χρησιμοποιούνται από όλους/ες, δίχως διακρίσεις, ώστε να εξομαλύνουν τις κοινωνικές σχέσεις μέσω της αυτοοργάνωσης και της συλλογικής δημιουργίας των κοινών. Βάζουν με σαφήνεια, λοιπόν, τρία χαρακτηριστικά ταυτόχρονα: τους κοινούς πόρους, τους κοινωνικούς χώρους και τις κοινωνικές σχέσεις των κοινών (commoning). Τα παραπάνω χαρακτηριστικά εξηγούνται ως εξής σύμφωνα με τον De Angelis.

Αρχικά όλα τα κοινά αφορούν μια κοινή διαχείριση των πόρων με μη εμπορευματικό χαρακτήρα για την κάλυψη των αναγκών του ανθρώπου. Είναι γεγονός πως για να λειτουργήσουν τα κοινά κατά αυτόν τον τρόπο είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν και να διαχειριστούν από κοινότητες, οι οποίες απαρτίζονται από ανεξάρτητα άτομα που προσδιορίζουν τον τρόπο της δραστηριοποίησης. Επίσης δεν χρειάζεται να γίνουν αντιληπτές ως «ομοιογενείς» στα πολιτιστικά και ποιотικά τους χαρακτηριστικά. Το τελευταίο και πιο σπουδαίο όμως χαρακτηριστικό, είναι οι κοινωνικές σχέσεις που διαμορφώνονται μέσα από αυτή τη διαδικασία του «commoning» που μπορεί να αναπαράγει και να δημιουργεί τα κοινά. Η έν-

νοια του «commoning», των σχέσεων και διαδικασιών που δημιουργούν τα κοινά μπορούμε να πούμε πως είναι αυτή η διαδικασία που συστήνει, συνθέτει, συντάσσει και τελικά είναι αυτή που θα μπορέσει να υποστηρίξει και να περιφρουρήσει τα κοινά, δηλαδή αποτελεί τον καταλύτη μέσω του οποίου συστήνονται, συνθέτονται και συντάσσονται τα ποιοτικά στοιχεία, δηλαδή οι αξίες, οι εμπειρίες, οι γνώσεις, τα συναισθήματα, οι κανόνες, οι κώδικες που μπορούν να συγκροτήσουν, να παράγουν και να αναπαράγουν τα κοινά.

Δίνοντας έναν ορισμό για τα κοινά, σε πρώτη φάση, είναι οτιδήποτε ανήκει στον κοινό πλούτο, δηλαδή αναφερόμαστε στους κοινούς πόρους στην καπιταλιστική κοινωνία όπου τα κοινά αυτά στην ουσία δεν υπάρχουν καθώς είναι περιφραγμένα για την ανάπτυξη του κεφαλαίου. Αυτό που αναμφισβήτητα μπορούμε να ορίσουμε για τα κοινά είναι πως διαμορφώνονται και λειτουργούν από το πως επιλέγουμε εμείς να τα διαχειριζόμαστε.

Έχοντας ορίσει λοιπόν τα κοινά, θεωρούμε πως ο κοινός χώρος, είναι άυλος και δεν έγκειται σε νόμους ιδιοκτησιακού καθεστώτος. Τα χαρακτηριστικά του είναι η διασφάλιση της ελευθερίας του προσώπου, του προσωπικού χώρου, του χώρου ελευθερίας του καθενός και της καθεμίας. Η βασική αρχή αυτού είναι ότι η ελευθερία του προσώπου προϋποθέτει τη συλλογικοποίηση. Δηλαδή, ο κοινός χώρος γεννιέται όταν μια κοινότητα αποφασίζει ότι επιθυμεί να διαχειριστεί έναν πόρο με συλλογικό τρόπο, με ιδιαίτερη προσοχή για ισότιμη πρόσβαση, χρήση και βιωσιμότητα. Έτσι ο κοινός χώρος βασίζεται και διαμορφώνεται στα χαρακτηριστικά του συλλογικού χώρου και στο χώρο των πολιτών. Η διαμόρφωση αυτή γίνεται με γνώμονα

τα πολιτικά χαρακτηριστικά της κοινότητας που τον συγκροτεί έχοντας ως στόχο τελικά τη δημιουργία ενός χώρου άμεσης δημοκρατίας.

Όσον αφορά τους κοινούς χώρους υπάρχει μια μορφή περιφράξεων που πρέπει κάπως να διαθέτουν υπό την έννοια της περιφρούρησης για τη διαφύλαξη των κοινών. Σε καμία περίπτωση αυτές οι περιφράξεις δεν μπορούμε να πούμε πως έχουν κάποια συμβατότητα με τις περιφράξεις που θέτει το κεφάλαιο για να εμπορευματοποιεί και να ελέγχει τα κοινά κάνοντας ταξικούς και κοινωνικούς διαχωρισμούς. Οι περιφράξεις που «περιβάλλουν» τα κοινά και τον κοινό χώρο που φανταζόμαστε, λειτουργούν ενάντια σε οποιαδήποτε μορφή ελέγχου ή παρέμβασης από το κράτος και την κυριαρχία, σε οποιονδήποτε/οποιαδήποτε κάνει έμφυλες και φυλετικές διακρίσεις, έχει φασιστικές-ρατσιστικές απόψεις, προωθεί τυπικές ή άτυπες ιεραρχίες κ.τ.λ.

Καταληψιακός Χώρος

Κατάληψη είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα κοινού χώρου και αυτό γιατί αποτελεί έναν χώρο που αποτελεί προϊόν συλλογικής διαχείρισης. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είναι ανάγκη και για μία κατάληψη να περιφρουρείται από λογικές και άτομα που δρουν εχθρικά προς αυτήν. Είναι μία πρακτική που υιοθετείται από διάφορους ανθρώπους & ομάδες με διαφορετικές προσδοκίες και στοχεύσεις με σκοπό την κάλυψη υλικών και άυλων αναγκών. Για την κάλυψη αυτών των αναγκών τα άτομα σπάνε τους ιδιοκτησιακούς όρους αξιοποίησης και μη χώρων, ώστε να τους διαμορφώσουν και να τους χρησιμοποιήσουν με τον τρόπο που αυτά θέλουν.

Υπάρχουν καταλήψεις οι οποίες αναγνωρίζουν η/και αναδεικνύουν τα πολιτικά τους χαρακτηριστικά, ενώ εξίσου υπάρχουν ομάδες που δεν τα αναδεικνύουν η/και δεν τα αναγνω-

ρίζουν, αλλά εστιάζουν στην κάλυψη της εκάστοτε ανάγκης. Οι καταλήψεις από τον αντιεξουσιαστικό χώρο ξεκίνησαν με αφορμή την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών και πλαισιώθηκαν με τα δικά του πολιτικά χαρακτηριστικά. Η κύρια δι-αφορά των καταλήψεων από τους υπόλοιπους χώρους είναι ότι αποτελούν εστίες ανομίας, δηλαδή μέρη όπου οι λογικές της δράσης μας πηγάζουν από τις εκάστοτε επιθυμίες των ατόμων που συνδιαμορφώνουν και δεν επιβάλλονται από τρίτους.

Μια από τις πιο καθοριστικές αρχές μας είναι αυτή της αντι-ι-εραρχίας, σύμφωνα με την οποία δεν αποδεχόμαστε την ύπαρξη αρχηγών και έτσι συνυπάρχουμε όλοι και όλες μαζί χωρίς κάποιους να καταπιέζουν και κάποιες να καταπιέζονται, αξιοποιώντας με αυτόν τον τρόπο τις δυνατότητες του κάθε ατόμου και λαμβάνοντας υπόψιν τις αδυναμίες του. Επιπλέον δεν εντασσόμαστε στη λογική της ανάθεσης, η οποία υποβάλλει τα άτομα σε μια παθητική στάση όπου δίνουν το δικαίωμα σε άλλους να παίρνουν τις αποφάσεις για τη ζωή τους.

Έτσι εμείς, λειτουργούμε χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες, θεσμούς και αυθεντίες, και αντιμετωπίζουμε κάθε κατάσταση μέσω συλλογικών διαδικασιών. Πάρα τον συλλογικό χαρακτήρα μας, σεβόμαστε την διαφορετικότητα του καθένα και της κάθε μίας δίνοντας χώρο και όχι συνθλίβοντας την εκάστοτε ατομικότητα με βάση της επιβολές της κανονικότητας. Συγκεκριμένα δεν αποδεχόμαστε διαχωρισμούς που στηρίζονται στο φύλο, στην εθνικότητα, στη σεξουαλικότητα και σε άλλα χαρακτηριστικά και ταυτότητες που προβάλλει το κράτος για να δημιουργήσει αποδιοπομπαίους τράγους με σκοπό να καλύψει τις εγγενείς παθογένειες του καπιταλισμού προάγοντας τον «κοινωνικό κανιβαλισμό».

Η λογική του “διαίρει και βασίλευε” μας κρατάει διασπασμένους άρα και αδύναμους απέναντι σε κάθε κατασταλτική πρακτική του (επιβολές φόρων, ιδιωτικοποιήσεις νερού, ξεπούλημα γης, πληστηρειασμούς, μειώσεις μισθών και συντάξεων, απολύσεις, μέχρι και φυλακίσεις όσων επιλέγουν να αντισταθούν στη λογική του).

Το Πανεπιστήμιο ως χώρος

Όσον αφορά τη φύση του πανεπιστημίου, θεωρούμε πως αποτελεί ένα συνονθύλευμα Δημόσιων, Κρατικών και Ιδιωτικών χαρακτηριστικών ταυτόχρονα, το οποίο νοηματοδοτείται σε αναλογία με τις κοινωνικές σχέσεις και τους “συσχετισμούς δυνάμεων” κάθε κοινωνίας και ιστορικής περιόδου.

Το πανεπιστήμιο αποτελεί χώρο δημιουργίας και εκγύμνασης του νέου τύπου εργαζομένου, ένα χώρο λειτουργικής ενσωμάτωσής του. Ο βασικός στόχος της πανεπιστημιακής φοίτησης είναι η απόκτηση προσόντων για εργασία/καριέρα ενισχύοντας σχολές με τεχνικό χαρακτήρα, υποβαθμίζοντας αυτές του ανθρωπιστικού χαρακτήρα διότι δεν έχουν πρόσβαση στην ανέλιξη της αγοράς.

Ο πανεπιστημιακός χώρος θεωρούμε πως συγκεντρώνει χαρακτηριστικά από χώρους, κάποιοι από τους οποίους αναλύθηκαν παραπάνω, δηλαδή τον δημόσιο, τον ιδιωτικό αλλά και τον κρατικό.

Στον πανεπιστημιακό χώρο, όπως και στον δημόσιο, μπορούμε να διακρίνουμε σχέσεις παραγωγού - καταναλωτή, σχεδιαστή - χρήστη και αυτό γιατί το πανεπιστήμιο υπάρχει και είναι σχεδιασμένο για να εξυπηρετεί και συνεπώς να εκφράζει, τα συμφέροντα της κυρίαρχης πολιτικής. Είναι ο μηχανισμός που από την αρχή μέχρι το τέλος προετοιμάζει τους/τις φοιτητές/τριες να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της παραγωγής. Λειτουργεί, εν κατακλείδι, ως ένα εργοστάσιο παραγωγής

ειδικευμένου εργατικού δυναμικού για την ιεραρχικά δομημένη αγορά εργασίας και ως τέτοιο, είναι βασικό γράναζι της καπιταλιστικής μηχανής.

Όμως το πανεπιστήμιο μπορεί να αποτελεί και χώρο ελεύθερης διαβούλευσης και αμφισβήτησης, και αυτό γιατί όπως σε κάθε δημόσιο χώρο, υπάρχει η δυνατότητα κριτικής και αμφισβήτησης της παρεχόμενης γνώσης και της κυρίαρχης ιδεολογίας, υπάρχει η δυνατότητα ανάδυσης ανατρεπτικών αγώνων και διαφορετικών μορφών πάλης από τα κάτω. Τέτοιες χρήσεις του πανεπιστημιακού χώρου, δηλαδή ως δημόσιο, μπορεί να εντοπιστούν κατά την διάρκεια των φοιτητικών κινητοποιήσεων του '06-'07 στην Ελλάδα, και πιο πίσω στις κοινωνικές - φοιτητικές εκρήξεις του Μάη του '68, στην Άνοιξη της Πράγας κ.ά.) Παρ' όλα αυτά, ο δημόσιος χαρακτήρας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος θεωρούμε ότι τίθεται υπό σοβαρή αμφισβήτηση. Πέρα από το ιδιότυπο για τα παγκόσμια δεδομένα καθεστώς της πρωτοκαθεδρίας των φροντιστηρίων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, από τα μέσα της δεκαετίας του '80 μέχρι σήμερα επιχειρείται μία σειρά μεταρρυθμίσεων που προωθούν σταδιακά την εμπορευματοποίηση της λειτουργίας του πανεπιστημίου (επενδύσεις για ερευνητικά και σπουδαστικά προγράμματα από ιδιώτες, πρακτική - άμισθη - εργασία φοιτητών/τριων και μεταπτυχιακών).

Το πανεπιστήμιο όμως είναι παράλληλα και κρατικό καθώς όλες οι κεντρικές διοικητικές ρυθμίσεις που το αφορούν και η χρηματοδότηση του, είναι στα χέρια του κράτους. Όσον αφορά τις σχέσεις με την κρατική διαχείριση, προβλέπονται συμβάσεις χρηματοδότησης μεταξύ των πανεπιστημίων και των υπουργείων οικονομικών και παιδείας, πράγμα που κατοχυρώνει την "πελατειακή" σχέση κράτους και εκπαίδευσης, όσο και την πλήρη επιχειρηματοποίησή της.

Τέλος, κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες, στα πλαίσια της νεοφιλελεύθερης διεθνοποιημένης αγοράς το Πανεπιστήμιο

είναι και ιδιωτικό με την έννοια της ολοένα και αυξανόμενης εισροής ιδιωτικού κεφαλαίου σε αυτό. Μορφές εισροής είναι η άμεση χρηματοδότηση από ιδιώτες, ερευνητικά επιχειρηματικά προγράμματα κ.ά. Αυτή η διαδικασία ιδιωτικοποίησης αποτελεί κεντρική κατεύθυνση των δυτικών καπιταλιστικών κοινωνιών.

Ιδιωτικοποίηση του Πανεπιστημίου

Οι πολιτικές και οικονομικές ελίτ είχαν πάντα σημαντικό, και ενίοτε καθοριστικό, ρόλο στη λειτουργία των πανεπιστημίων, από την ίδρυση του πρώτου πανεπιστημίου στην Ευρώπη (Μπολόνια) μέχρι σήμερα. Το πρώτο «καλό παράδειγμα» το έδωσε ο αυτοκράτορας Φρειδερίκος ο 1ος που το 1158 παρέιχε προνόμια στο πανεπιστήμιο της Μπολόνια και το υποστήριξε ως ένα κέντρο μάθησης ανεξάρτητο από την εκκλησία. Το κίνητρο του Φρειδερίκου δεν ήταν ανιδιοτελές: οι λόγιοι της Μπολόνια νομιμοποίησαν τις αξιώσεις του σχετικά με τα δικαιώματα που έπρεπε να έχει ως αυτοκράτορας.

Στην σύγχρονη εποχή κυβερνήσεις, επιχειρήσεις ή οικονομικές ελίτ επηρεάζουν τα πανεπιστήμια μέσω χρηματοδότησης, ιδιωτικοποίησης και μηχανισμών ελέγχου, που καθορίζουν τον τρόπο λειτουργίας τους, τα πεδία σπουδών και την ποιότητα της εκπαίδευσης που προσφέρουν. Η σχέση χρηματοδότησης και ελέγχου στην δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι γενικά γνωστή. Στην Ελλάδα συγκεκριμένα η διαδικασία των ιδιωτικοποιήσεων ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1990, όταν η Ελλάδα προσαρμοζόταν, στις νέες πραγματικότητες που είχαν διαμορφωθεί στην Ευρώπη τη δεκαετία του '80.

Ο Κ. Καραμανλής παρουσίασε την πρόταση για ίδρυση ιδιωτικών Πανεπιστημίων ως «γενικευμένο αίτημα της κοινωνίας», αξιοποιώντας προφανώς τη συναίνεση του Γ. Παπανδρέου. Ενώ απ' το 2003 δήλωνε ότι η δωρεάν παιδεία έχει καταντή-

σει το πιο μεγάλο βάρος για χιλιάδες οικογένειες, και ότι το χάσμα που μας χωρίζει από τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες είναι τεράστιο. Η Ν.Δ το 1990 συγκροτεί «ομάδα εργασίας» για να μελετήσει τα τυχόν υπάρχοντα νομικά κωλύματα για την ίδρυση πανεπιστημίων ιδιωτικού χαρακτήρα, καθώς «θεωρεί ότι δεν συμβαδίζει με την πολιτική της φιλοσοφία, εν ονόματι ενός κεντρικού προγραμματισμού, να μην επιτρέψει στους νέους που το επιθυμούν να επιδιώξουν να σπουδάσουν σε μη κρατικά ιδρύματα».

Τον Μαΐο του 2006 τώρα, ξέσπασε ένα γιγάντιο φοιτητικό κίνημα ενάντια στον νόμο πλαίσιο της Μαριέτας Γιαννάκου ο οποίος ως αποτέλεσμα της πολιτικής Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ κατατίθεται στις 8 Μάρτη του 2007, προς ψήφιση στη Βουλή. Οι μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις συνεχίστηκαν το Σεπτέμβρη του 2006 έως τον Μάρτη - Απρίλη του 2007 ενάντια και στο άρθρο 16 και τα ιδιωτικά πανεπιστήμια.

Για πολλούς μήνες λοιπόν η ανώτατη παιδεία στην Ελλάδα βρισκόταν σε στασιμότητα, σαν αποτέλεσμα της σφοδρής αντίστασης των φοιτητών και του πανεπιστημιακού προσωπικού ενάντια στα σχέδια της ντόπιας πολιτικής και οικονομικής ελίτ να ιδιωτικοποιήσει την ανώτατη παιδεία. Οι φοιτητές όλο αυτό το διάστημα είχαν κάνει καταλήψεις των περισσότερων ελληνικών πανεπιστημίων, ενώ ακόμα και η πλειοψηφία των πανεπιστημιακών δασκάλων (εκτός από αυτούς που ανήκουν στην Δεξιά, μαζί με μερικούς της ρεφορμιστικής αριστεράς) κατέβηκαν σε απεργία διαρκείας υποστηρίζοντας τα φοιτητικά αιτήματα. Στις 8 Μάρτη του 2007 πάνω από

50.000 φοιτητές περικύκλωσαν τη Βουλή (ίσως η μεγαλύτερη φοιτητική κινητοποίηση των τελευταίων δεκαετιών) την ημέρα που ψηφιζόταν ο νόμος πλαίσιο. Η απάντηση της κυβέρνησης ήταν άγρια καταστολή. Το κίνημα αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος ενός πανευρωπαϊκού κινήματος ενάντια στις πολιτικές της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης που επιβάλλονται από το ευρωπαϊκό τμήμα της υπερεθνικής ελίτ. Το ελληνικό ξέσπασμα ήταν βέβαια στην πραγματικότητα εκτός από αναπόφευκτο και ελαφρά καθυστερημένο. Ήδη από το 2001, η «Διακήρυξη της Μπολόνια» της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπαγόρευε την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Παιδείας που θα εξασφάλιζε:

- Την διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Παιδείας και
- Την ουσιαστική σύνδεση της ανώτατης παιδείας με τις ανάγκες της κοινωνίας και της Ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας.

Η δεύτερη αντιπροσωπεύει μια άμεση σύνδεση της παιδείας με τις ανάγκες της αγοράς. Με αυτή την έννοια, συνοψίζει το περιεχόμενο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης όσον αφορά την παιδεία και την έρευνα και έχει καθοριστικές επιπτώσεις στο περιεχόμενο και, φυσικά, στην χρηματοδότηση τους. Έτσι, τώρα διακηρύσσεται ρητά ότι το πανεπιστήμιο είναι στην υπηρεσία των ιδιωτικών επιχειρήσεων, ενώ την ίδια στιγμή καθιερώνεται, μέσω άμεσων και έμμεσων μεθόδων, η χρηματοδότηση μόνο εκείνων των προγραμμάτων σπουδών και έρευνας που εξυπηρετούν τις «ανάγκες της κοινωνίας» (εφ' όσον ταυτίζονται με τις «ανάγκες της αγοράς»). Η γνώση, όπως και κάθε τι άλλο σε μια οικονομία/κοινωνία αγοράς, γίνεται εργαλείο πρωταρχικά στην υπηρεσία της οικονομίας της αγοράς και των ελίτ που την ελέγχουν, ανεξάρτητα από τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, τις επιθυμίες των εκπαιδευόμενων και, κατά συνέπεια, τις «καθαρές» γνωστικές ανάγκες της επιστήμης.

Το 2011 ανάμεσα στις μεταρρυθμίσεις που προωθήθηκαν από τη κυβέρνηση του Γιώργου Παπανδρέου ήταν ο νόμος της Άννας Διαμαντοπούλου για τα ΑΕΙ. Πολλές από τις τροποποιήσεις που εμπεριέχονταν ήταν μεταξύ άλλων η τριετής φοίτηση, η κατάργηση του ασύλου, η δημιουργία επιτροπών αξιολόγησης, η κατάργηση του θεσμού της πρυτανείας, ο αυστηρός έλεγχος του χρόνου φοίτησης κ.ά. Ο νόμος ψηφίστηκε με συντριπτική πλειοψηφία στη βουλή κάτι που έγινε για πρώτη φορά στα μεταπολιτευτικά χρονικά, ενώ βρήκε θετική ανταπόκριση σε μεγάλη μερίδα πολιτών, καθηγητών πανεπιστημίων κ.ά. Κριτική άσκησαν μεγάλη μερίδα φοιτητών και ορισμένες πρυτανείες ΑΕΙ. Ανάλογη ήταν η συνέχεια τον Φεβρουάριο του 2012 όταν οι πρυτανείες των ΑΕΙ κλήθηκαν να εκλέξουν συμβούλια διοίκησης και εμποδίστηκαν από ομάδες φοιτητών. Το υπουργείο παιδείας δεν μπόρεσε να παρέμβει και έτσι σε διάφορα πανεπιστήμια δεν έλαβαν χώρα οι απαραίτητες διεργασίες.

Το πανεπιστήμιο στον Ελλαδικό χώρο ως κομμάτι της μακρόχρονης εκπαίδευσης χρηματοδοτείται από το ίδιο το κράτος όπως επίσης και από κονδύλια της Ευρωπαϊκής ένωσης (π.χ. ΕΣΠΑ).

Σε αυτό το σημείο μπορούμε να δούμε κάποιες από τις εκφάνσεις της συνεργασίας ιδιωτών, εταιρειών, πολυεθνικών κ.ά. με το Ελληνικό Πανεπιστήμιο. Αυτές οι εκφάνσεις έχουν διαφορετικές μορφές και εντάσεις ανάλογα με τον εκάστοτε πανεπιστημιακό χώρο, ωστόσο κάτι που συναντάται παντού είναι οι εγκαταστάσεις εστίασης (κυλικεία). Κομμάτια που ανήκουν χωρικά και νομικά στο πανεπιστήμιο ενοικιάζονται σε ιδιώτες με σκοπό τη λειτουργία τους, τα οποία απευθύνονται στα μέλη της λεγόμενης πανεπιστημιακής κοινότητας και όχι μόνο. Εκτός από την ύπαρξη ιδιωτικών μαγαζιών μέσα στους χώρους των πανεπιστημίων, εταιρείες έχουν αναλάβει και τις υπηρεσίες σίτισης και στέγασης των φοιτητών/τριών. Σημαντικό αριθμό τέτοιων λεσχών πανελλαδικά (Πανεπι-

στήμια Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Ιόνιο Πανεπιστήμιο κ.α.) έχει αναλάβει η Χούτος Α.Ε. εταιρεία catering.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα είναι η ύπαρξη security μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου. Πέρα από την ύπαρξη άτυπων μπάτσων, αντιμετωπίζουμε άλλη μια φορά το θέμα της παρεμβολής του εταιρικού στοιχείου, αφού όλοι αυτοί οι “άτυποι μπάτσοι” προέρχονται από εταιρείες προστασίας. Μπάτσοι που μας περιορίζουν ζητώντας ονόματα για να δοθεί μια αίθουσα - χώρος, υπάρχουν εκεί και μας κοιτάνε, απαγορεύουν, κλείνουν-ανοίγουν το χώρο όπως και όποτε τους ορίζουν οι Πανεπιστημιακές αρχές.

Προχωρώντας, η χρηματοδότηση του πανεπιστημίου δεν προέρχεται μόνο από κρατικούς και ευρωπαϊκούς φορείς, αλλά και από ιδιωτικούς. Δηλαδή μιλάμε για χρήματα που προέρχονται από μη κρατικούς πόρους, με ειδικούς σκοπούς. Αυτό το φαινόμενο γίνεται αντιληπτό κυρίως στα ερευνητικά προγράμματα. Η διαχείριση αυτών γίνεται από τις επιτροπές ερευνών του εκάστοτε πανεπιστημίου. Οι επιτροπές ερευνών αποτελούν τα πιο ζωτικά όργανα των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων. Σημαντικές αρμοδιότητες τους, αποτελούν οι προκηρύξεις διαγωνισμών που αφορούν

την προμήθεια εξοπλισμού, όπως και οι προκηρύξεις για την χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων. Και στις δύο περιπτώσεις αναφέρονται σε υποκείμενα όπως εταιρείες, ιδιώτες, δήμους, Ευρωπαϊκούς και κρατικούς φορείς. Στο κομμάτι των προμηθειών οι επιτροπές λαμβάνουν τις προσφορές απ' τους ενδιαφερόμενους φορείς, και μέσω του διαγωνισμού γίνεται η συναλλαγή. Στο κομμάτι της έρευνας και τέτοιας φύσεως προγραμμάτων, η επιτροπή ερευνών έχει

την αρμοδιότητα να τα αναλαμβάνει και να ορίζει τους διαχειριστές τους, τον τρόπο πληρωμής, το ποσό όπως και τον φορέα χρηματοδότησης. Οι διαχειριστές ή οι επιστημονικοί υπεύθυνοι είναι οι καθηγητές διάφορων σχολών (μέλη ΔΕΠ) που πραγματώνουν την έρευνα πολλές φορές με τη βοήθεια φοιτητών/τριών, μεταπτυχιακών, διδακτορικών. Η αξιοποίηση της έρευνας γίνεται και απ' τον αντίστοιχο χρηματοδότη. Αυτοί είναι Δήμοι, Υπουργεία, Εταιρείες, ιδιώτες κλπ.

Εδώ αξίζει να αναφερθούμε στον ρόλο του ΓΜΤ (Γραφείο Μεταφοράς Τεχνολογίας) το οποίο έχει να κάνει με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας στο Π.Θ. Το γραφείο αυτό αξιολογεί τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τα ερευνητικά προγράμματα και ελέγχει τον τρόπο και τις δυνατότητες για εμπορική εκμετάλλευσή τους. Η διαδικασία λαμβάνει υπόψη και τυχόν απαιτήσεις τρίτων, ειδικά αν πρόκειται για χρηματοδοτούμενα ερευνητικά έργα. Η διαδικασία που ακολουθείται οδηγεί στις ακόλουθες επιλογές για το ερευνητικό αποτέλεσμα:

1. είναι άμεσα εκμεταλλεύσιμο και μπορεί να προωθηθεί για εκμετάλλευση.
2. απαιτεί τελειοποίηση για να γίνει εμπορικά εκμεταλλεύσιμο.
3. απαιτεί πρόσθετη έρευνα για να αξιολογηθεί.
4. δεν είναι εμπορικά εκμεταλλεύσιμο.

Από την παραπάνω λίστα επιλογών, η πρώτη οδηγεί στη διαδικασία εκμετάλλευσης του ερευνητικού αποτελέσματος, με βάσει τους τρόπους και τις διαδικασίες που προβλέπονται σύμφωνα με τα προηγούμενα.

Εκτός από τα ερευνητικά προγράμματα με τα οποία επικυρώνεται η είσοδος του ιδιωτικού κεφαλαίου στο πανεπιστήμιο, η εμπορευματοποίηση της εργασίας που παράγει ο/η φοιτητής/τρια γίνεται αντιληπτή και σε πολλές εκφάνσεις της “φοι-

τητικής σταδιοδρομίας”. Η πρακτική άσκηση των φοιτητών/τριών, η συμμετοχή τους σε ερευνητικά προγράμματα, οι εργασίες των οποίων η υπεραξία μετατίθεται στους υπεύθυνους καθηγητές κ.α., είναι μερικά παραδείγματα που αποδεικνύουν ότι ο/η φοιτητής/τρια χρησιμοποιείται ως φθινό ή άμισθο εργατικό δυναμικό με τρόπο που ίσως κάποιες φορές δεν αντιλαμβάνεται.

Συνεπώς γίνεται πλέον ξεκάθαρο ότι η γνώση που παράγεται μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου δεν ωφελεί καμία κοινωνία, παρά μόνο τα συμφέροντα εταιρειών και τις κρατικές μεθοδεύσεις.

Όπως αναφέρθηκε και πριν, όλα αυτά έχουν να κάνουν με το πανεπιστήμιο ως δημόσιο θεσμό και χώρο και πως μέσα σ’ αυτό υπήρχε - υπάρχει και θα υπάρχει το “ιδιωτικό” χαρακτηριστικό. Οι περιπτώσεις ιδιωτικοποίησης και εμπορευματοποίησης του πανεπιστημίου είναι πολλές, αναλύθηκαν κάποιες, όμως υπάρχουν και πολλές άλλες που αξίζει να αναζητήσουμε και να συζητήσουμε.

Πιο συγκεκριμένα, επιλέξαμε να αναλύσουμε την σύνδεση πολυεθνικών με καθηγητές και τον ρόλο των καθηγητών σε αυτήν την σχέση.

Στην Ελλάδα του σήμερα παρατηρείται ένα ολοένα αυξανόμενο σιγοντάρισμα των πολυεθνικών εταιριών από πολλούς καθηγητές. Αυτό συμβαίνει τόσο με την διαρκή αναφορά και ανάδειξη τους εν ώρα διαλέξεων όσο και με το να διαμορφώνουν το μάθημα και τις εξετάσεις (πρόοδοι, τελικές, κτλ.) σύμφωνα με τις απαιτήσεις των εταιριών έτσι ώστε ο/η τελειόφοιτος/η να είναι χρήσιμος σ’ αυτές αργότερα. Αυτή η συνθήκη, έρχεται φυσικά σε αντιδιαστολή με την χρησιμότητα που θα έχει αυτό το άτομο στην προσωπική του ζωή, μιας και θα ναι πλέον απόλυτα εξειδικευμένος και προγραμματισμένος να κάνει τα στοχευμένα πράγματα που έχει μάθει. Παράλληλα ορισμένοι καθηγητές και ομιλητές σε πανεπιστή-

μια είναι και οι ίδιοι ενεργά μέλη πολυεθνικών εταιριών, ενώ άλλοι χρηματοδοτούνται από αυτές για την έρευνά τους (η οποία φυσικά σχεδιάζεται ώστε να τις εξυπηρετεί), άρα προφανώς δεν είναι λίγες οι φορές που υπερασπίζονται και εξυπηρετούν τα συμφέροντα της εταιρίας που τους εξασφαλίζει τον μισθό τους.

Το 2014 ο τότε υπουργός παιδείας Α. Λοβέρδος σε συνεργασία με τον Αντώνη Σαμαρά έλαβαν μια απόφαση η οποία ουσιαστικά νομιμοποιούσε ότι αφορούσε την “απελευθέρωση” της χρηματοδότησης της έρευνας στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας και στη λειτουργία των ερευνητικών κέντρων, η οποία θα πραγματοποιούνταν πια από κονδύλια του ιδιωτικού τομέα.

Καθώς όμως η “πανεπιστημιακή κοινότητα” δεν αποτελείται μόνο από τους “καθηγητάδες” στην συνέχεια θα αναλύσουμε τη στάση των φοιτητικών παρατάξεων και συλλόγων πάνω στο θέμα της παρέμβασης των πολιτικών κομμάτων και κατ’ επέκταση του ιδιωτικού κεφαλαίου στο πανεπιστήμιο, καθώς θεωρούμε πως αυτή έχει πολλές προεκτάσεις.

Αρχικά ως φοιτητική παράταξη ορίζεται μια ομάδα φοιτητών που συγκροτείται και αποσκοπεί στην επιρροή της Πανεπιστημιακής ζωής. Οι φοιτητικές παρατάξεις προσπαθούν θεωρητικά να βελτιώσουν τα κακώς κείμενα στα Πανεπιστήμια, να κρατούν το κύρος της δωρεάν παιδείας και να πιέζουν σε αλλαγές προς όφελος των φοιτητών/τριών. Το τι συμβαίνει στην πραγματικότητα φυσικά απέχει πολύ.

Είναι κοινός τόπος ότι οι φοιτητικές παρατάξεις, οι οποίες δεν είναι στην πραγματικότητα ούτε φοιτητικές ούτε παρατάξεις, καθοδηγούνται από κατεστημένες κλειστές ομάδες συμφερόντων, οι οποίες αποτελούν με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο το μακρύ χέρι των πολιτικών κομμάτων στο ελληνικό πανεπιστήμιο. Η δράση τους εστιάζεται είτε στην διοργάνω-

ση πάρτι και εκδρομών είτε στην ενασχόληση με οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα που ενδιαφέρουν ως επί το πλείστον το αντίστοιχο πολιτικό κόμμα και τα μεγάλα κεφάλια των παρατάξεων. Αντίστοιχα είναι λογικό συμπέρασμα πως τα κόμματα τα οποία τάσσονται υπέρ της ιδιωτικοποίησης και της συνεργασίας των πανεπιστημίων με εταιρίες εκφράζονται από φερέφωνα τους και μέσα στις σχολές. Ειδικά στους φοιτητικούς συλλόγους, στους οποίους ο κάθε “οργανωμένος” φοιτητής βάζει την κασέτα που του έχουν δώσει απ’ το κόμμα και αναπαράγει συμφέροντα κομματικών κεφαλιών. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε πως ό,τι αιτήματα και εάν υπάρχουν από τους/τις φοιτητές/τριες, μπορούν να εκπληρωθούν και χωρίς τις παρατάξεις, κάνοντας οι ίδιοι ανεξάρτητες κρούσεις στους/στις υπευθύνους. Οι ίδιοι οι φοιτητές οφείλουν να κλείσουν τις κομματικές παρατάξεις και τα κόμματα που κρύβονται πίσω απ’ αυτές, έξω από τα πανεπιστήμια με την οργανωμένη δράση τους.

Αντιθέτως αυτό που συμβαίνει είναι πως οι προαναφερθείς “παθογένειες” διαμορφώνουν μια κουλτούρα ανταγωνισμού, εθελοδοουλίας και ρουφιανιάς μεταξύ των φοιτητών/τριών ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις φοιτητών/τριών που λειτουργούν ως τσιράκια καθηγητών για λόγους όπως ένας καλύτερος βαθμός σε μάθημα, μια συστατική επιστολή ή και μια θέση στο μεταπτυχιακό.

Συμπερασματικά, θεωρούμε πως το πανεπιστήμιο υπάρχει για να εξυπηρετεί και συνεπώς να εκφράζει, τα συμφέροντα της κυρίαρχης πολιτικής. Είναι ο μηχανισμός που από την αρχή μέχρι το τέλος διαβαθμίζει τους/τις φοιτητές/τριες βάση οικονομικών κριτηρίων και τους/τις προετοιμάζει να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της παραγωγής. Λειτουργεί λοιπόν ως ένα εργοστάσιο παραγωγής ειδικευμένου εργατικού δυναμικού για την ιεραρχικά δομημένη αγορά εργασίας και ως τέτοιο, είναι βασικό γρανάζι της καπιταλιστικής μηχανής. Το πανεπιστήμιο προάγει και αναπαράγει την κουλτούρα και τις αξί-

ες της κοινωνίας, αποτελώντας έτσι μια μικρογραφία της. Νομιμοποιεί κάθε θεσμοθετημένη ή μη εξουσία, θεμελιώνει ιεραρχικές σχέσεις και ρόλους, εκπαιδεύει για αποτελεσματικότητα, υπακοή και πειθαρχία, ενώ εδραιώνει την πατριαρχία, τον σεβασμό στο έθνος και προτάσσει τον ανταγωνισμό και την εθελοδοουλία. Όλα αυτά σε ένα αποστειρωμένο χώρο που γαλουχεί τα άτομα του στις κυρίαρχες ιδεολογίες, πρακτικές και καριερίστικες φαντασιώσεις, όπου ο/η καθηγητής/τρια έχει το μονοπώλιο της διάδοσης της γνώσης.

Εμείς, ως αγωνιστικά υποκείμενα με την διττή ταυτότητα του/της αντιεξουσιαστή/τριας και του/της φοιτητή/τριας πολιτικοποιούμαστε μέσα από αντιιεραρχικές αυτοοργανωμένες και αδιαμεσολάβητες δομές. Στεκόμαστε αντίθετο/ες με τη βιομηχανία εξειδίκευσης και παραγωγής, απορρίπτουμε το πρότυπο - κυρίαρχο lifestyle και το καριερίστικο όνειρο που μας πλασάρουν, είμαστε ενάντια στην έμφυλη καταπίεση και τον συντηρητισμό, και αντιπαρατεθόμαστε στην πολιτική ανάθεση και τον εναλλακτισμό. Η Αντιεξουσιαστική Κατάληψη Ρήξης για την Διάχυση της Ανομίας (ΑΚΡΗΔΑ) αποτελεί προϊόν αμφισβήτησης της πανεπιστημιακής ομαλότητας και θέλουμε να προτάσσει έναν λόγο εκ διαμέτρου αντίθετο, απόλυτα ανταγωνιστικό, σφοδρά επιθετικό, θέλουμε να ελπίζουμε στο μέλλον και επικίνδυνο, για ό,τι μπορεί να θεωρηθεί συμβατό με τις σημερινές συνθήκες διαβίωσης. Δεν αντιλαμβανόμαστε τον πανεπιστημιακό χώρο ως έναν χώρο οικείο προς τα εμάς και επιλέγουμε να τον επανοηματοδοτήσουμε σύμφωνα με τα δικά μας αξιακά πλαίσια.

Επανοικειοποίηση του χώρου

Ξεκινάμε από την παραδοχή πως ο χώρος που κινούμαστε δεν μας είναι οικείος. Η έννοια του “Οικείου χώρου” έχει και αυτή πολυποίκιλες ερμηνείες όμως θα την αναλύσουμε από το δικό μας πρίσμα. Η διαφορά που έχει το σπίτι από τα υπόλοιπα μέρη σύμφωνα με την κυρίαρχη λογική είναι η ιδιοκτη-

σία και συνεπώς η ιδιωτικότητα - μοναχικότητα. Αυτές τις αντιλαμβανόμαστε ως αναγκαίο κακό στην κοινωνική καθημερινότητα και τις περισσότερες φορές ως θηλιές στο λαιμό μας. Το σπίτι διαφέρει γιατί εκεί μέσα παίζεις με τους δικούς σου “κανόνες” - όποιοι κι αν είναι αυτοί και γιατί από εκεί κανένας δεν μπορεί να σε διώξει (όσο διατηρείται η ιδιοκτησία).

Έτσι λοιπόν θέλουμε να κάνουμε “σπίτι μας” κάθε χώρο στον οποίο κινούμαστε και να μην ηδονιζόμαστε πίσω από κλειδωμένες πόρτες. Θέλουμε ζωτικό χώρο να εκφράσουμε συλλογικά τις ανάγκες μας. Χώρους στους οποίους δεν θα χρειάζεται να υπακούμε τους κανόνες της αποστειρωμένης καθημερινότητας τους, όπου θα διαμορφώνουμε θα χρησιμοποιούμε και θα φροντίζουμε από κοινού, όπου θα αλλάζουν χέρια και πρόσωπα κάθε τόσο. Χώρους ζωντανούς. Θέλουμε χώρους όπου να μην χρειαζόμαστε άδειες από το κράτος και κάθε απόληξη του για κάθε κίνησή μας, για το αν θα τους χρησιμοποιούμε, για πόσο και με ποιόν τρόπο. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι επανοικειοποιημένος χώρος είναι ένας χώρος όπου ορίζεται πλήρως από εκείνους από τους οποίους χρησιμοποιείται.

Γνωρίζουμε ότι δεδομένης της ακινησίας των ημερών μας, οι τρόποι με τους οποίους μπορούμε να παρέμβουμε προς οικειοποίηση δημόσιων χώρων είναι περιορισμένοι και λόγω οικονομικών προβλημάτων αλλά κυρίως λόγω καταστολής. Έτσι, νιώθουμε ότι η πραγματική οικειοποίηση δεν μπορεί να υπάρξει μεμονωμένα μέσα σε λίγα ή πολλά τετραγωνικά μέτρα, αλλά μόνο ολοκληρωτικά - πράγμα μακρινό και αβέβαιο. Εν τέλει, αρκούμαστε σε ότι έχουμε τη δύναμη άρα και το δικαίωμα να κατακτήσουμε, με τους πόρους που διαθέτουμε και τα καθημερινά τιμήματα και εμπόδια που συναντάμε.

Ένα παράδειγμα επανοικειοποίησης (δημόσιου) χώρου συναντάμε στο κέντρο της Αθήνας στην περιοχή των Εξαρχείων, το πάρκο Ναυαρίνου ή πάρκο Ζωοδόχου Πηγής. Είναι ένα

ελεύθερο, αυτοδιαχειριζόμενο πάρκο. Σε αυτό το οικόπεδο παλαιότερα ήταν χτισμένη μία κλινική, με το κλείσιμο της οποίας το οικόπεδο αγοράστηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας με σκοπό να χτιστεί μέγαρο που θα στέγαζε τα γραφεία του. Αυτό το σχέδιο δεν υλοποιήθηκε ποτέ και το οικόπεδο παρέμεινε για χρόνια νοικιασμένο πάρκινγκ. Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Κατοίκων Εξαρχείων σε συνεργασία με τη γειτονιά ζητάει τη μετατροπή του οικοπέδου σε χώρο υψηλού πρασίνου και το 2009 μαζί με τη συλλογικότητα «Εμείς, Εδώ και Τώρα και για Όλους Εμάς» σπάνε την ασφαλτο με κομπρεσέρ και κόφτες, φέρνουν φορτηγά με χώμα, φυτεύουν δέντρα και λουλούδια και το γιορτάζουν. Το πάρκο πλέον έχει χαρακτήρα αυτοοργανωμένο, αντιεραρχικό, αντιεμπορευματικό, λειτουργεί σαν τόπος παιχνιδιού και περιπάτου, συνεύρεσης και επικοινωνίας, άθλησης, δημιουργίας και προβληματισμού και οι αποφάσεις για αυτό παίρνονται μέσω ανοιχτής συνέλευσης, η οποία αλλάζει ανάλογα με τις διαθέσιμότητες και κατά καιρούς δημιουργούνται επιμέρους ομάδες για τη διαμόρφωση του.

Όπως προαναφέρθηκε, κατάληψη είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα επανοικειοποίησης δημόσιου ή ιδιωτικού χώρου. Αποτελεί έναν κοινό χώρο που προορίζεται για κάλυψη πολλών αναγκών και επιθυμιών τον οποίο διαχειρίζεται μία κοινότητα.

Στην προσπάθειά μας να παρουσιάσουμε μία ολιστική προσέγγιση για τις καταλήψεις του α/α χώρου που έχουν υπάρξει και υπάρχουν, θα τις κατηγοριοποιήσουμε σύμφωνα με τη χρονική τους διάρκεια - η οποία καθορίζεται από τις διαθέσεις των καταληψιών και συχνά παρεμποδίζεται από την κρατική αλλά και την παρακρατική καταστολή - σε καταλήψεις σταθερές και προσωρινές.

Τα άτομα επιλέγουν να καταλάβουν έναν χώρο και να τον χρησιμοποιήσουν σαν εργαλείο με σκοπό να καλύψουν πο-

λύμορφες ανάγκες. Μία κατάληψη λοιπόν μπορεί να πάρει πολλές μορφές ανάλογα με τις ανάγκες που τα συγκεκριμένα άτομα θέλουν να καλύψουν. Αρχικά, αν είναι ανάλογες οι διαθέσεις και οι στοχεύσεις μια κατάληψη μπορεί να πάρει «σταθερή» μορφή στην οποία τα άτομα αναζητούν και εκπληρώνουν τις υλικές και άυλες ανάγκες τους όπως στέγαση, διατροφή αλλά και διασκέδαση, ψυχαγωγία, αυτομόρφωση, επικοινωνία. Μιλάμε για καταλήψεις - κοινότητες που έχουν τη μορφή κέντρου αγώνα και τα άτομα συναντιούνται καθημερινά, διακινούν ανατρεπτικές ιδέες και βρίσκουν χώρο για πολιτική ζύμωση και συνδιαμόρφωση με στόχο κοινές επιθυμίες. Καθώς αποδεχόμαστε την ανάγκη όλων μας για δια-

σκέδαση, θέλουμε καταλήψεις που να βρίσκουν και χώρο και χρόνο για την κάλυψη των διασκέδαστικών μας αναγκών, αλλά ανατρέποντας τις κατεστημένες μορφές διασκέδασης και επιλέγοντας να το φέρουμε εις πέρας και αυτό με

τους δικούς μας όρους, αυτοοργανώνοντας τα πάρτυ - μπαρ - συναυλίες - εκδηλώσεις - βιβλιοπαρουσιάσεις - θεατρικές παραστάσεις, δίνοντας ώρες και προσπάθεια όλοι/ες μας για την διεξαγωγή τους, δηλαδή σπάζοντας καθημερινούς άτυπους ρόλους αφεντικού - εργαζομένου - ειδικού - πελάτη.

Στον ευρύτερο ελλαδικό χώρο η κατάληψη ως μέσο άσκησης πίεσης εξαπλώθηκε μετά τη χούντα. Ακρογωνιαίο λίθο, ειδικά για το φοιτητικό κίνημα, αποτέλεσε η κατάληψη της Νομικής και έπειτα του Πολυτεχνείου το '73, που οδήγησε στη βίαιη καταστολή από τα τανκς του καθεστώτος και είχε ως επακόλουθο δεκάδες νεκρούς και τραυματίες. Τα επόμενα χρόνια της μεταπολίτευσης, οι καταλήψεις πανεπιστημιακών σχολών καθίστανται ένα από τα κυριότερα μέσα αγώνα των

φοιτητών/τριών. Στη δεκαετία του '80 αρχίζουν οι πρώτες καταλήψεις στα σχολεία με αποκορύφωμα το μαθητικό κίνημα του '90-'91, το οποίο σημαδεύτηκε από την δολοφονία του καθηγητή Νίκου Τεμπονέρα από μέλη της ΟΝΝΕΔ. Γενικευμένες καταλήψεις σχολείων έλαβαν χώρα και στα τέλη του '90 ενάντια στο νόμο Αρσένη, ενώ μαζικές καταλήψεις πανεπιστημίων πραγματοποιήθηκαν το '06-'07 και το 2011, ενάντια στην αναδιάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης.

Το πανεπιστημιακό άσυλο, ως κοινωνικό κεκτημένο των αγώνων και ως συσχετισμός δύναμης, έδινε ένα προβάδισμα σε αυτή την μορφή πάλης, την οποία οικειοποιήθηκαν και άλλες κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, όπως ή “άγρια νεολαία” και οι εξεγερμένοι/ες της δεκαετίας του '80 ενάντια στην αστυνομική βία και την δολοφονία του Μιχάλη Καλτεζά η οποία οδήγησε στην κατάληψη του Χημείου που κατεστάλλει από τα ΜΑΤ. Η κατάληψη του Πολυτεχνείου από αντιεξουσιαστές/τριες, το Νοέμβρη του 1995, δέχτηκε άγρια καταστολή, αφού η άρση του ασύλου οδήγησε στην σύλληψη 501 αγωνιστών/τριών.

Τα κατειλημμένα κοινωνικά κέντρα στην Ελλάδα έχουν μια διαχωρισμένη πορεία από την υπόλοιπη Ευρώπη, αφού είναι στενά συνδεδεμένα με τον αναρχικό, αντιεξουσιαστικό και αυτόνομο χώρο. Ουσιαστικά, είναι κομμάτι της ιστορίας του χώρου αυτού και αναπτύσσονται παράλληλα με τις επιλογές και την κοινωνική διεισδυτικότητά του. Ο αναρχικός χώρος κάνει την εμφάνισή του τη δεκαετία του '70 και ουσιαστικά, αποτελεί πόλο συσπείρωσης αντιλενινιστικών ομάδων, που επηρεάζονται από τα αυτόνομα κινήματα σε Γαλλία, Γερμανία και Ιταλία, όπως επίσης, και από τους καταστασιακούς.

Οι καταλήψεις στην Ελλάδα αποτελούν μια προσπάθεια ανοίγματος των προταγμάτων της αυτοοργάνωσης της καθημερινής ζωής και παράλληλα τρόπους διάχυσης των ιδεών και των πρακτικών του αντιεξουσιαστικού χώρου. Από τα μέσα της

δεκαετίας του '80 δημιουργείται η πρώτη ορατή σύνδεση της νεανικής υποκοουλτούρας με έναν πολιτικό χώρο. Οι καταλήψεις γίνονται το έδαφος, όπου χτίζεται μια άλλη αντίληψη για την ζωή, η οποία αντιτίθεται στο καταναλωτικό μοντέλο ζωής των '90 και προάγει σχέσεις ενάντια στο εμπόρευμα, σχέσεις μοιράσματος και αλληλεγγύης σε επίπεδο καθημερινότητας. Οι πιο παλιές καταλήψεις στην Αθήνα είναι η "Λέλας Καραγιάννη" στην Κυψέλη (1988) και η εκκενωμένη στις 20/12/2012 από το κράτος, "Villa Amalias". Τη δεκαετία του '90 θα πραγματοποιηθούν και άλλες καταλήψεις σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Κάποιες από αυτές συνεχίζουν να υφίστανται μέχρι σήμερα. Κατά την διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας, οι καταλήψεις πολλαπλασιάζονται και εξαπλώνονται στην ελληνική περιφέρεια αλλά κυρίως περνούν από μια διαδικασία βαθιάς πολιτικοποίησης.

Μια σειρά από σημαντικά ζητήματα ανοίγονται δημόσια από τις καταλήψεις, όπως ο αντιεθνικισμός, οι έμφυλοι διαχωρισμοί και καταπίεση και η κριτική στις εμπορευματικές σχέσεις εντός και εκτός τους. Παράλληλα, οι καταλήψεις τείνουν να κάνουν μια κίνηση σύνδεσης με τους κοινωνικούς αγώνες, που οξύνονται την συγκεκριμένη περίοδο. Συμμετέχουν ενεργά και αποτελούν μια από τις μορφές δράσης του λεγόμενου κινήματος κατά της παγκοσμιοποίησης, το 2003. Στηρίζουν ή και συνδέονται με τους αγώνες των μεταναστών για αξιοπρέπεια, ακόμα και σε μικρές πόλεις όπως Γιάννενα, Χανιά και Ηγουμενίτσα, ενώ ενίοτε οι ίδιοι οι μετανάστες επιλέγουν την κατάληψη για να στεγάσουν τις ανάγκες τους ή τον αγώνα τους με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα την φιλοξενία των 300 μεταναστών απεργών πείνας σε κατειλημμένους χώρους.

Οι καταλήψεις αλληλοτροφοδοτήθηκαν με τους μεγάλους φοιτητικούς αγώνες του άμεσου παρελθόντος και συμμετέχουν σε αγώνες υπεράσπισης δημόσιων χώρων και περιβάλλοντος. Επίσης, στεγάζουν τις αυτόνομες εργατικές συλ-

λογικότητες της περιόδου και στηρίζουν τους εργατικούς αγώνες που έχουν σχέση με οριζόντια σωματεία βάσης, που ιδρύονται από το '05 και μετά. Ορόσημο σε αυτήν την, πιο πρόσφατη, περίοδο αποτελεί η εξέγερση του Δεκέμβρη του '08, όταν οι καταλήψεις, ως μέσο αγώνα, διαχέονται και κοινωνικοποιούνται.

Οι ζυμώσεις, που παράγονται μέσα σε δεκάδες κατειλημμένα κέντρα αγώνα, σε όλη την Ελλάδα, τροφοδοτούν τις/τους συμμετέχοντες με ιδέες και αποφασιστικότητα για αγώνες και αυτοοργάνωση στην καθημερινότητα. Μέσα από αυτά ξεπηδάνε συνελεύσεις γειτονιών, ταξικοί αγώνες, αυτοοργανωμένα εγχειρήματα και καινούργιες καταλήψεις - κοινωνικά κέντρα. Κλείνοντας έναν νοητό κύκλο, οι συνελεύσεις γειτονιών σήμερα όλο και πιο συχνά επιλέγουν την κατάληψη, ως μέσο είτε για να στεγάσουν τις ανάγκες τους είτε τους αγώνες, όταν αντιστεκόμενες στην υποτίμηση των ζώων μας καταλαμβάνουν την ΔΕΗ, την ΔΕΠΑ ή τις Εφορίες.

Στην πόλη του Βόλου ειδικά, δραστηριοποιούνται εκτός της κατάληψης ΑΚΡΗΔΑ, και άλλες 4 καταλήψεις. Η κατάληψη Ματσάγγου, η κατάληψη Τερμίτα, το αυτοοργανωμένο ραδιόφωνο RadioParasita και το κατειλημμένο στέκι Liberta. Η πρώτη, η οποία δραστηριοποιείται από το 2003, βρίσκεται στο κέντρο της πόλης και στεγάζεται στο κτήριο όπου παλαιότερα βρισκόταν η καπνοβιομηχανία Ματσάγγου, από όπου πήρε και το όνομά της. Η δεύτερη, δραστηριοποιείται από την άνοιξη του 2011 και βρίσκεται σε μια κατειλημμένη έκταση πίσω από τα ΚΤΕΛ. Το αυτοοργανωμένο ραδιόφωνο RadioParasita υπάρχει από τον Δεκέμβριο του 2010 και βρίσκεται στον Θόλο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ενώ το κατειλημμένο στέκι Liberta βρίσκεται και αυτό στην έκταση πίσω από τα ΚΤΕΛ και στεγάζει τις ανάγκες της αυτοοργανωμένης ομάδας Ελευθεριακός από το 2014.

Όσον αφορά τις προσωρινές καταλήψεις που πραγματοποιή-

ούνται από άτομα του α/α χώρου, μέχρι τώρα εμφανίζονται σε 2 κύριες μορφές. Την πρώτη μορφή ενσαρκώνουν καταλήψεις άσκησης πίεσης προς τον εκάστοτε εχθρό που έχουν αιτηματικό ή συμβολικό χαρακτήρα. Τέτοιο παραδείγμα είναι η κατάληψη του κτηρίου της Πρυτανείας του πανεπιστημίου Θεσσαλίας, στον Βόλο, τον Δεκέμβρη του 2014 ως κέντρο αγώνα στο αίτημα του αναρχικού Νίκου Ρωμανού για τις εκπαιδευτικές άδειες, γραφεία σύριζα (συμβολική*). Σχετικά με τη δεύτερη μορφή, αναφερόμαστε σε καταλήψεις που γίνονται σε αχρησιμοποίητους χώρους για την κάλυψη υλικών και άυλων αναγκών για πεπερασμένο όμως χρονικό διάστημα (πχ πρακτική squat η run όπου *). Ένα παράδειγμα αυτής της πρακτικής πραγματοποιήθηκε στην Θεσσαλονίκη στις 03-06-2015, όπου ομάδα συντρόφων/ισσών προχώρησαν σε προσωρινή κατάληψη ενός κτιρίου στην οδό Βαλαωρίτου με Ορφανίδου γωνία, το οποίο αποφάσισαν να μείνει ανοιχτό μόνο για δυο μέρες.

Οι καταλήψεις κυρίως του α/α χώρου δεδομένου ότι δεν αποτελούν γρανάζι και συχνά μάλιστα αποτελούν εμπόδιο της καπιταλιστικής μηχανής μέσω των σχέσεων που αναπαράγουν, είναι αναμενόμενο να δέχονται καταστολή από την θεσμοθετημένη εξουσία (συμπεριλαμβανομένης της εκκλησίας) και τα τσιράκια της (ΜΜΕ, φασίστες, κάθε είδους μαφίες). Βέβαια, το ότι προβαίνουμε σε μία κατάληψη δεν σημαίνει ότι φетиχοποιούμε τα ντουβάρια του συγκεκριμένου χώρου αλλά ούτε ότι θα μείνουμε άπραγοι απέναντι στην εκάστοτε κατασταλτική κίνηση απέναντί της. Η καταστολή στις καταλήψεις έρχεται από πολλές πλευρές και έχει πολλές μορφές και σκοπούς.

Ο κύριος εχθρός που απειλεί τις καταλήψεις του α/α χώρου είναι το Κεφάλαιο που εκφράζεται μέσω του κράτους, το οποίο εκδηλώνει το μένος κυρίως μέσω του αστυνομικο-δικαστικού συμπλέγματος (εκκενώσεις καταλήψεων σταθερής και μόνιμης μορφής, ξυλοδαρμοί συντρόφων/ισσών, κατασχέ-

σεις υλικο-τεχνικού εξοπλισμού και δικαστήρια) αλλά και μέσων λοιπών επαγγελματιών που συνεργάζονται με το κράτος (υπάλληλοι δεη , ευδαπ, εταιρίες security και κατασκευαστικών εταιριών).

Εδώ μπορούμε να αναφερθούμε στην περίπτωση του κτηρίου της βίλας Αμαλίας, όπου το κράτος επέλεξε να θέσει ως πρόσχημα την εκκένωση του για να προβεί στην ανακαίνιση του με σκοπό να γίνει και πάλι σχολείο. Σε περίοδο κρίσης βρίσκονται τεράστια ποσά και αλλάζουν πολλά χέρια για να στεγαστεί το 2ο Γυμνάσιο Αθηνών.

Η πιο βίαιη ωστόσο επίθεση του κράτους σε κατειλημμένους χώρους τα τελευταία χρόνια συνέβη φέτος στη Θεσσαλονίκη, όπου εκκενώθηκαν τρεις καταλήψεις στέγασης μεταναστών/τριων/προσφύγων. Πρόκειται πρώτον, για το πρώην ορφανοτροφείο «Μέγας Αλέξανδρος» στην οδό Γρηγορίου Λαμπράκη στην Άνω Τούμπα, το οποίο παραχωρήθηκε τα προηγούμενα χρόνια από το υπ. Υγείας στην Ιερά Μητρόπολη Θεσσαλονίκης για την ανέγερση Ιδρύματος χρόνιων πασχόντων και είχε καταληφθεί από το 2005 από άτομα του α/α χώρου και φέτος πήρε το χαρακτήρα αλληλεγγύης σε πρόσφυγες και μετανάστες/τριες. Αμέσως μετά την εκκένωσή του το κτήριο κατεδαφίστηκε.

Το δεύτερο κτήριο είναι το «Μανδαλίδειο» Μέγαρο όπου ανήκει στο ΑΠΘ και είχε καταλειφθεί από το 2009 ως κατάληψη στέγης και τον τελευταίο καιρό φιλοξενούσε επίσης μετανάστες/τριες. Το τελευταίο κτήριο ανήκει σε ιδιώτη και κατελήφθη μόλις τις τελευταίες μέρες με σκοπό επίσης να φιλοξενήσει οικογένειες προσφύγων και μεταναστών που μένουν σε κέντρα φιλοξενίας πέριξ της Θεσσαλονίκης. Η επιχείρηση λοιπόν που πραγματοποιήθηκε από την ΕΛΑΣ ήταν αρκετά μεγάλη και σημειώθηκαν 107 προσαγωγές αντιεξουσιαστών/τριων καθώς και προσφύγων και εν τέλει 74 συλλήψεις αντιεξουσιαστών/τριων. Επιπλέον, στα κτήρια βρέθηκαν

δύο οικογένειες όπου οδηγήθηκαν σε ένα απ' τα «όμορφα και ασφαλή κέντρα φιλοξενίας».

Όσον αφορά άλλους εχθρούς, όσα δεν καταφέρνει το κράτος τα αναλαμβάνουν τα τσιράκια του όπως οι μαφιόζοι, οι φασίστες και οι ναρκέμποροι οι οποίοι στρέφονται ενάντια στις καταλήψεις με άμεσο ή έμμεσο τρόπο. Άμεσα πολλές φορές έχουν γίνει πεσίματα σε καταλήψεις από φασίστες και έμμεσα καταχράζοντας την ελευθερία που έχει κερδίσει ο χώρος και χρησιμοποίησή του για πώληση ναρκωτικών του κράτους ή και όχι. Όλα αυτά έχοντας γίνει με σκοπό ή και όχι φέρνουν σε κίνδυνο τον χώρο που στεγάζονται ανατρεπτικές ιδέες και άνθρωποι και τείνουν να τον απολιτικοποιούν.

Τον Απρίλη του 2014 το Κ*Βοξ μαζί με κατοίκους, συλλογικότητες και αγωνιστές της περιοχής, παίρνει μια σειρά από πρωτοβουλίες για δράσεις ενάντια στις μαφίες και το εμπόριο ναρκωτικών στα Εξάρχεια το οποίο πραγματοποιείται με την ανοχή και την κάλυψη της αστυνομίας. Στο πλαίσιο αυτών των δράσεων πάρθηκε η απόφαση για τη δημιουργία λαϊκής συνέλευσης στα Εξάρχεια και για συγκέντρωση-πορεία την Πέμπτη 5 Ιούνη ως αρχή ενός κύκλου δράσεων ενάντια στις μαφίες και τους κρατικούς προστάτες τους. Άγνωστοι πυροβόλησαν τουλάχιστον 5 φορές την κεντρική είσοδο του κατειλημμένου κοινωνικού κέντρου Κ*Βοξ. Δύο εκ των σφαιρών διαπέρασαν το εξωτερικό ρολό και θρυμμάτισαν την κεντρική γυάλινη είσοδο. Θεωρούμε ότι οι πυροβολισμοί εναντίον του Κ* Βοξ δύο μέρες πριν τη συγκέντρωση και πορεία είναι μια απελπισμένη προσπάθεια εκφοβισμού του κινήματος και της τοπικής κοινωνίας από τους ναρκέμπορους, που σε συνεργασία με την αστυνομία, θέλουν να “γκετοποιήσουν” την περιοχή. Το Κ* Βοξ από την πρώτη μέρα ύπαρξής του έχει εναντιωθεί στη συστράτευση αστυνομίας μαφίας στα Εξάρχεια και στη γκετοποίηση της περιοχής. Ένας ακόμη κύκλος δράσεων (πορείες, περιφρουρήσεις, συγκεντρώσεις) ενάντια στις μαφίες άνοιξε φέτος με αφορμή τον ξυλοδαρμό 2 συ-

ντρόφων από “γνωστό” πρεζέμπορο της πλατείας. Όσον αφορά το κράτος, έχει αδιαμφισβήτητα τους «καλούς» του λόγους για να προέβαινε σε επιθέσεις σε καταλήψεις του α/α χώρου και τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε πως αυτή η επίθεση κορυφώνεται και αποσιωπείται συνεχώς από ΜΜΕ και όχι μόνο, ενώ γίνεται μπροστά στα μάτια της “κοινής γνώμης” η οποία όπως πάντα παρακολουθεί αμέτοχη. Η καταστολή λοιπόν που επιδέχονται οι καταλήψεις –είτε ολοκληρώνεται με μία εκκένωση είτε όχι- έχει πολλαπλά οφέλη για το κράτος και το πιο σημαντικό είναι η απομόνωση του κινήματος. Με πρόσχημα την εξασφάλιση της καθαρότητας και της ασφαλής καθησυχασμένης κοινωνίας που διάγει εν ειρήνη, οι κατασταλτικοί μηχανισμοί του κράτους παρεμποδίζουν τη διάχυση των ιδεών και των δράσεων των εξεγερμένων υποκειμένων. Και ενώ έχει επιτύχει το στόχο της, την αποσιώπηση μιας πιο ανατρεπτικής και επαναστατικής νοοτροπίας απ’ ότι επιτρέπεται, προσφέρει θέαμα στην προαναφερθείσα καθησυχασμένη κοινωνία, η οποία αναζητά μία εξουσία που μπορεί να ελέγχει κάθε τι και να βάζει τάξη. Η κρατική εξουσία επίσης αναλογίζεται και τα οικονομικά οφέλη που μπορούν να βρεθούν με την λήξη μιας κατάληψης, καθώς το οποιοδήποτε κτήριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από έναν νομοταγή ιδιοκτήτη και να σταματήσει να λειτουργεί με αυτοδιαχειριζόμενους όρους.

Στο Βόλο το 2016 η τοπική εξουσία επιστρατεύει το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας που με το πρόσχημα του καινούριου Campus έχει βάλει σε κίνηση τις διαδικασίες εκκένωσης της κατάληψης στέγης Τερμίτα και του Κατειλημμένου στεκιού Liberta. Σχέδιο το οποίο έχει προϋπολογισμό αρκετά εκατομμύρια τα οποία θα σσεπώσει κάποιος εργολάβος και κατ’ επέκταση οι πανεπιστημιακές αρχές. Έτσι λοιπόν αφού η ωμή βία και οι απειλές στο αρκετά συσπειρωμένο κίνημα στο Βόλο πέρασαν και δεν ακούμπησαν επιστρατεύεται το πρόσχημα του Πανεπιστημίου, σε συνδυασμό με την παραπληροφόρηση των τοπικών ΜΜΕ, για να αποσιωπηθεί η κοινή γνώμη και

να παραμείνει βουβή και άπραγη σε μια μετέπειτα εκκενωτική επιχείρηση της ΕΛ.ΑΣ.

Το ότι προβαίνουμε σε μία κατάληψη δεν σημαίνει ότι φετιχοποιούμε τα ντουβάρια του συγκεκριμένου χώρου αλλά ούτε ότι θα μείνουμε και άπραγοί/ες απέναντι στην εκάστοτε κατασταλτική κίνηση απέναντί της.

Υπάλληλοι του κράτους και λοιποί επαγγελματίες που συνεργάζεστε με αυτό στην εκάστοτε -κρατική ή μη- κατασταλτική μεθόδευση δεν έχετε κανένα λόγο να κοιμάστε ήσυχοι.

Περιφρουρούμε τους χώρους και τις διαδικασίες μας.

